

Tituska

Rosul Pawlus Tituska yazoqan məktup •••

Salam

¹ Hudaning tallioqanlirioqa amanət bolqan etiqad wə ihlasmənlikkə elip baridioqan həkikətning bildürülüxi üqün, Əysa Məsihning rosuli kilip təyinlängən, Hudaning quli bolqan mənki Pawlustin sanga salam — □ ² (bu etiqad wə həkikət mənggülük hayatka baqlanoqan ümidni elip kelidu; bu mənggülük hayatni mutlək yaloqan eytmaydioqan Huda həmmə dəwr-zamanlardin ilgirila wədə qilqanidi; ■ ³ lekin *hazir* wədisining wakti kelip Kutkuzoquqimiz Huda buning kalam-həwirini Öz əmri bilən manga tapxuroqan jakar arqilik axkarilidi) ■ ⁴ — ortaq etiqadimizda öz oqlum bolqan Tituska salam! Huda'Atimiz wə

□ **1:1** «Hudaning tallioqanlirioqa amanət bolqan etiqad wə ihlasmənlikkə elip baridioqan həkikətning bildürülüxi üqün...» — bu söz bolsa: (1) Hudaning Əzi tallioqan həlkigə tapxuroqan əzgərməs etiqadka muwapik, Hudaning uningda bolqan məxsiti üqün; (2) Hudaning tallioqanlirini muxu etiqadka erixtürüx üqün; (3) Hudaning tallioqanlirining etiqadini aloqa sürüx üqün degən üq mənini öz iqigə elixi mumkin. ■ **1:2** Qəl. 23:19; Rim. 16:25; Əf. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 2:13; 1Pet. 1:20. ■ **1:3** Ros. 20:24; 2Kor. 2:12; 7:14; 8:6,16; Gal. 1:1; 2:3.

nijatkarimiz Məsih Əysadin sanga mehır-xəpket wə hatirjəmlık boləyay! □ ■

Titusning Kret arilidiki hizmiti

⁵ Seni Kret arilida qalduruxtiki səwəb, orundilip bolmioqan ixlarni bir tərəp qilixing üqün wə hər xəhərdə sanga tapiləqinimdək jamaətkə aqsakallarni təyinlixing üqün idi.

■ ⁶ Aqsakallıqqa təyinlinidioqan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallıq, pərzəntliri bolsa etiqad qiloquci boluxi wə ixlirida xallaklıq qilidioqan yaki *ata-anisioqa* boysunmaydioqan əyibliri bolmioqan boluxi kerək. □ ■

⁷ Qünki jamaətning yetəkqisi Hudaning *ailisigə* oqoidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtaq əməs, terikkək əməs, haraq-xarabqa berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi

---

□ **1:4 «ortak etiqadimizda öz oqlum boləqan Tituska...»** — bu ibarə xübhısiz xuni kərsitiduki, Titus hux həwərnı əslidə Pawlustin anglioqan wə xundakla uningəqə ixinip həyatqə erixkənidi. Xuning bilən (Pawlus baxqə yərlərdə kəp eytkinidək) rohiy jəhəttin Titusni hux həwər arqılıq «tuqdi» wə uningəqə rohiy jəhəttin atidək boldi. ■ **1:4** Əf. 1:2; Kol. 1:2; 2Tim. 1:2; 1Pet. 1:2. ■ **1:5** 2Tim. 2:2. □ **1:6 «Aqsakallıqqa təyinlinidioqan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallıq... boluxi kerək»** — «bir ayallıq» yaki «bir ayalning eri», bəlkim «öz ayalioqə sadıq» degən mənıdə. Bu toqruluk «Timotiyəqə (1)»diki «qoxumqə səz»imizni kərüng. **«pərzəntliri bolsa etiqad qiloquci boluxi ... kerək»** — yaki, «pərzəntliri bolsa sadıq boluxi... kerək». ■ **1:6** 1Tim. 3:2.

əməs, □ ■ 8 bəlki mehmandost, sahawətlik, yahxilikni səyidioqan, salmaq, adil, ihlasmən wə özini tutuwaloqan boluxi lazim. □ ■ 9 U yənə saqlam təlim bilən rioqbat-təsəlli berix üqün wə qarxi qikkuqilaroqa rəddiyə berix üqün, tapx-uruloqan təlimdiki ixənqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. □

¹⁰ Qünki hazır bimənə səz kilidioqan, kixilərnin kənglini owlap ezitkuluk kilidioqan, öz bex-imqilik kilidioqan kəpligən kixilər bar, bolupmu

---

□ **1:7 «jamaətnin yetəkqisi Hudaning ailisigə oqojidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtak əməs...»** — «baxbaxtak» — grek tilida bu səz «xəhsiyətqi, mənəmənqi» degən mənilernimu öz iqigə alidu. **«harək-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs...»** — «nəpsaniyətqi» grek tilida «özini buloqaydioqan nəpsaniyətqilikkə berilgən» degən bir səz bilən ipadilinidu. Bu səzgə qariloqanda, pul wə mal-dunyani koqlixix insanni haram kilip buloqaydu. Bu tema toqrisida yənə «Luqa» 16:9-11 wə xu ayətlərdiki izahətlarni wə «Luqa»diki «koqumqə səz»imizdiki 16-bab toqruluk «nahək dunyaoqa təwə boləqan mal-dunya» degən məzmunnı kəring. ■ **1:7** Law. 10:9; Mat. 24:45; 1Kor. 4:1; Əf. 5:18; 1Tim. 3:3,15; 1Pet. 5:2. □ **1:8 «bəlki mehmandost, sahawətlik, yahxilikni səyidioqan, salmaq, adil, ihlasmən wə özini tutuwaloqan boluxi lazim»** — grek tilida «sahawətlik, yahxilikni səyidioqan» birlə səz bilən ipadilinidu. ■ **1:8** 1Tim. 3:2. □ **1:9 «u yənə saqlam təlim bilən rioqbat-təsəlli berix üqün wə qarxi qikkuqilaroqa rəddiyə berix üqün...»** — «saqlam təlim» bolsa Pawlusning kəp ixlitidioqan ibarisi. Hudadin kəlgən təlim həkikət, toqra əlwəttə, u özini qəbul kiləqanlarda saq, saqlam rohiy həyatni hasil kilidu wə kuwwətləydu.

hətniliklərdin qıkkanlar bar. □ ■ 11 Ularning aozini etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp օğitixkə tegixlik bolmioğan təlimlərni օğitip, hətta pütün aililərni nabut qılmakta. □ ■

12 Xulardin biri, yəni *Kret arilidikilərninğ* օzining bir pəyօqəmbiri: «Kretlar həmixə yaloğan söləydioğanlar, wəhxiy həywanlar wə hurun toymaslardur» degən. □

13-14 Bu guwahlik həkikəttur; xunga ularning etikadta saqlam turuxi üqün, xundakla Yəhüdiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər tokuwaloğan insaniy kaidə-bəlgilimilərgə kulak salmasliki üqün ularni kattik əyiblər

---

□ 1:10 «... **kixilərninğ kənglini owlap ezitkuluk kılıdioğan, օz beximqilik kılıdioğan kəpligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərdin qıkkanlar bar**» — «hətniliklərdin qıkkanlar» Yəhüdiylar yaki əslidə Yəhüdiylarning «sinagog»ioğa qobul kılınix üqün hətnə qobul kıloğanlarni kərsitidu. Bəzi alimlar «hətniliklər»ni hətnilikni qobul kılix kerək dəp təlim bərgənlərni kərsitidu, dəp qaraydu. Ləkin təwəndiki 11-ayətkə qarioğanda ularning hərtürlük ziyanlik təlimliri bar idi. ■ 1:10 Ros. 15:1. □ 1:11 «**ular haram dunyani dəp օğitixkə tegixlik bolmioğan təlimlərni օğitip, hətta pütün aililərni nabut qılmakta**» — «haram dunyani dəp»: — təlim (məyli toqra bolsun, natoqra bolsun) berixitiki məxsət dunyaoğa erixix bolsa bəribir haram ix bolidu, əlwəttə. ■ 1:11 Mat. 23:14; 2Tim. 3:6.

□ 1:12 «**xulardin biri, yəni Kret arilidikilərninğ օzining bir pəyօqəmbiri: «Kretlar həmixə yaloğan söləydioğanlar, wəhxiy həywanlar wə hurun toymaslardur» degən**» — Kretlik xair Epimenidis, miladiyədin ilgiri altinqi əsirdə yazoğan xeir. «hurun toymioqurlar» grek tilida «ləm-lüm axkazanlar» bilən ipadilinidu — demək, ularning axkazinidin baxqa əzaliri yok ohxaydu.

agahländuroşin. □ ■

¹⁵ Pak kixilər üqün həmmə nərsə pak; lakin buloqanoqan napaklar wə etikadsizlar üqün heqkandak nərsə pak əməstur. Qünki ularning oy-pikrlirimu, wijdanimu buloşinip kətkən.

■ ¹⁶ Ular Hudani tonuymiz dəp dawrang kilsimu, lakin əməlliridə Uningdin tanidu; qünki ular yirginqlilər, heqgəp anglimaydiqanlar, heqkandak yahxi ixlarni kilişkə yarimaydiqanlardur.

2

Saqlam təlimgə layiķ yaxax

¹ Lakin sən bolsang saqlam təlimgə kandaķ uyoqun yaxaxni əgitixing kerək. ² Yaxanoqan ərlərgə, həxyar, salmaq, təmkin, etikadta, mehır-muhəbbəttə wə səwr-takəttə saqlam boluxni tapilioşin. ³ Xuningdək, yaxanoqan ayallarəqə yürüx-turuxta iħlas-muķəddəslikkə layiķ boluxni, qeqimqilik kılmasliķni, hərəq-xarabķa berilməydiqan boluxni, güzəl ixlarni əgətküqilər boluxni tapilioşin. ■ ⁴⁻⁵ Buning bilən

□ **1:13-14** «xundakla Yəhudiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər tokuwaləqan insaniy kaidə-bəlgilimilərgə kulak salmasliķi üqün...» — «Yəhudiy əpsanilər» toqruluk «Timotiyəqə (1)»diki «koxumqə sez»imiz (1:4 wə 4:7-ayətlər üstidə tohtaloşinimiz)ni kərüng. «...ularni kattik əyibləp agahländuroşin» — «ularni» bolsa «Krettiki etikadqilarni».

■ **1:13-14** Yəx. 29:13; Mat. 15:9; Kol. 2:22; 1Tim. 1:4; 4:7; 6:20.

■ **1:15** Mat. 15:11; 23:25; Ros. 10:15; Rim. 14:20,23. ■ **2:3** 1Tim. 2:9; 5:13; 1Pet. 3:3.

ular yax ayallarqa ərlirigə keyünüş, balilirioğa keyünüş, salmaq bolux, pak bolux, öy ixlirini puhta kılıx, meħriban bolux wə öz ərlirigə boysunuxni ęgitələydu. Xundak bolojanda Hudaning sözi qarilanmaydu. ■

⁶ Xuningdək yax ərlərnimu salmaq boluxka jekiligin. ⁷ Əzüngmu həmmə ixta güzəl əməlliring bilən ularqa ülgə bolojin; təlim bərginingdə pak-diyanətlik, eqir-besik bolup, ■ ⁸ heqkim kusur tapalmaydiojan, saqlam sözləni yətküzgin; buning bilən, qarxi qıkkuqılar biz toqruluk yaman gəp kılıdiojan yərnı tapmay hijil bolıdu. ■

⁹ Kullarqa öz hojayinlrini həmmə ixta qanaətləndürüp ularqa boysunuxni ęgətkin. Ular gəp yandurmay, ■ ¹⁰ oqrilik kilmay, əzlrining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Kutkuzoquqimiz Hudaning təlimatioğa hər jəhəttin zinnət bolıdu. □

¹¹ Qünki Hudaning nijatni barlik insanlarqa elip kelıdiojan meħir-xəpkiti ayan boldi; ¹² u bizgə ihlassizlik wə bu dunyaning arzu-həwəslirini rət kılıp, hazırkı zamanda salmaq, həkkaniy, ihlasmən həyatni ətüzüximiz bilən, ■ ¹³ uluq Huda, nijatkarimiz Əysa Məsiħning xan-xərəp bilən kelıdiojanlikiqə bolojan mubarək

■ **2:4-5** Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Əf. 5:22; Kol. 3:18; 1Pet. 3:1.

■ **2:7** 1Tim. 4:12; 1Pet. 5:3. ■ **2:8** 1Pet. 2:12,15; 3:16. ■ **2:9** Əf. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1, 2; 1Pet. 2:18.

□ **2:10** «... əzlrining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun» — baxka birhil tərjimisi: «... ular etiqadning hər jəhəttə yaxxilikini kərsitip bərsun». ■ **2:12** Əf. 1:4. Kol. 1:22; 2Tim. 1:9; 1Yuha. 2:16.

ümidimizning əməlgə exixini intizarlıq bilən kütüxnı ęitidu. □ ■ 14 U bədəl tölöp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni ęzi üqün pak kılıp, Өzigə mənsub bolıqan, yahxi əməllərgə kızıqın intilidiqan həlk kılıxka biz üqün qurban boldi. □ ■

15 Barlık hıqıqungni ixlitip bu ixlarni jakarlap eytkin, nəsihət berip jekiligin wə aqaqlandıroqın. Həqkim seni kəmsitmisun. ■

3

Etikađqılar kılıxka tegixlik iqlar

1 *Jamaattikilərgə* xuni əslitip turıqinki, ular həkümranlarıqə wə hıqıqdarlarıqə boysunup, xularning səzini anglisun, hərqandađ yahxi

□ 2:13 «uluq Huda, nijatkarimiz Əysa Məsihning xan-xərəp bilən kelidiqanlıqıqə bolıqan mubarək ümidimizning əməlgə exixini intizarlıq bilən kütüxnı ęitidu» — toluđ 12-13-ayətning baxka birhil tərijimisi: «...u bizgə ihlassizlik wə bu dunyaning arzu-həwəsliřini rət kılıp, hazırkı zamanda salmaq, həkqaniy, ihlasmən həyatni ötküzüxnı ęitidu; xuning bilən biz buning bilən mubarək ümidimizning əməlgə exixini, yəni uluq Huda, nijatkarimiz Əysa Məsihning xan-xərıpining ayan kılınıxini təlpünüp kütimiz». ■ 2:13

1Kor. 1:7; Fil. 3:20. □ 2:14 «U bədəl tölöp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni Өzi üqün pak kılıp, ęzigə mənsub bolıqan, yahxi əməllərgə kızıqın intilidiqan həlk kılıxka biz üqün qurban boldi» — Təwrat, «Zəb.» 130:8, «Əz.» 37:23, «Qan.» 14:2ni kėrüng. ■ 2:14 Gal. 1:4; 2:20; Əf. 2:10; 5:2; İbr. 9:14. ■ 2:15 1Tim. 4:12.

əməllərni kılıxka təyyar tursun, ■ ² heqkimning yaman gepini kılmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmmə adəmgə hər jəhəttə məminlik kərsətsun. □ ■

³ Qünki biz əzimizmu əslidə nadan bolup, itaətsiz, azduruloqan, hərhil xəhwət-həwəslərnıng həm ləzzətlərnıng kuli boləqan, rəzillik wə həsəthorluk iqidə yaxioqan, nəprətlik boləqan həm bir-birimizdin nəprətlinidiəqanlardin iduk. ■ ⁴ Birək

Kutkuzəqumız Hudaning insanlarəqə boləqan məhrıbanlıkı wə məhrı-muhəbbiti ayan boluxi bilən, ⁵ (əzimizning kəndaktur həkkanıy əməllirimiz bilən əməs, bəlki Uning rəhim-xəpkiti bilən) yengidin tuəquluxta yuyuxliri wə Mukəddəs Rohta yengilixi arkilik U bizni kutkuzdi; □ ■ ⁶ bu Rohni Huda Nijatkarimiz Əysa Məsih arkilik wujudimizəqə mol kuydi. ■

⁷ Bu arkilik, Hudaning məhrı-xəpkiti bilən

■ **3:1** Rim. 13:1, 3-7; 1Pet. 2:13. □ **3:2** «**heqkimning yaman gepini kılmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmmə adəmgə hər jəhəttə məminlik kərsətsun**» —

Təwrat-Injilda «məminlik»ning nemə mənisi barlıkı toəquluk «Kolossidikilərgə»diki «kəxumqə səz»imizni (3:12 üstidə tohtaloqinimizni) kərüng. ■ **3:2** Fil. 4:5; 2Tim. 2:24,25.

■ **3:3** 1Kor. 6:11; Əf. 2:1; Kol. 3:7; 1Pet. 4:3. □ **3:5**

«... **Yengidin tuəquluxta yuyuxliri wə Mukəddəs Rohta yengilixi arkilik U bizni kutkuzdi**» — «yengidin tuəquluxta yuyuxliri» grek tilida «yengidin tuəquluxtiki «das süyi»». Təwrat dəwridiki zamanlarda kəhınlar ibadəthanida Hudaəqə yəkınlixix üqün pütkül tənirini qong das («dəngiz») iqidə yuyuxi kərek idi. Bu yərdə tən əzalirini yuyux əməs, adəmning pütkül rohıning yuyunixi kərsitilidu, əlwəttə. ■ **3:5** Ros. 15:11; Rim. 3:20, 28; 4:2, 6; 9:11; 11:6; Gal. 2:16; Əf. 1:4; 2:4, 9; 2Tim. 1:9. ■ **3:6** Əz.

36:25.

həkkaniy kilinip, mənggülük həyatka erixix ümidini tutkan mirashorlar bolduq.

⁸ Bu sözlər ixənqliktur wə bu həkikətlərnı alahidə təkitlixingni tələp kilimən. Xundak kıləningda, Hudaəta etikad kıləjanlar əzlrini yahxi əməllərnı kılixka berilixkə kəngül bəlidu. Bu ixlar insanlar üqün güzəl wə paydilik.

⁹ Biraq əhmikanə munazirilər, nəşəbnamilərdiki *quruk gəplər*, jedəl-majralar, Təwrat kanunioğa munasiwətlik talax-tartixlardın əzüngni neri tutkin; qünki bular paydisiz wə biməniliktur.■

¹⁰ Ariəta bəlgünqilik kıləuqi adəmnı bolsa bir-ikki kətim agahlandıroğandın keyin uning bilən boləjan bardı-kəldini üziwət; □ ■ ¹¹ qünki bundak adəmnı həkikəttin qətnidi, gunah sadir kiliwatidu, xundakla əzini əzi jazaəta məhkum kıləjan dəp bilisən.

Ahirki söz

¹² Artemasni yaki Tikikusni sanga mangduroğanda, mumkin kədər tezrək Nikopolis xəhirigə mening yenimoğa kəlgin, qünki u yərdə kixlimaqqi boluwatimən. ■

¹³ Adwokat Zenas bilən Apollosning səpirigə kəngül bəlüp himmitingning bariqə uzatkin;

■ **3:9** 1Tim. 1:4; 4:7; 6:20; Tit. 1:14. □ **3:10**

«Ariəta bəlgünqilik kıləuqi adəmnı bolsa bir-ikki kətim agahlandıroğandın keyin uning bilən boləjan bardı-kəldini üziwət» — «ariəta bəlgünqilik kıləuqi adəm» jamaətnı (bəlkim adəmnı azduridioğan təlim bilən) bəlməqqi bolidu. ■ **3:10** Mat. 18:17; Rim. 16:17; 2Tes. 3:6; 2Tim. 3:5; 2Yuhə. 10. ■ **3:12** Ros. 20:4; Əf. 6:21; 2Tim. 4:12.

kəm-kütiliri bolsa, ularning həjritidin qıkkın. ■

¹⁴ Bizning qowmimiz mewisiz qalmasıki üçün həjətmənlərgə yardım qilip, əzlirini güzəl əməllərnı kılıxqa beqıxlaxni əgənsun.

¹⁵ Yenimdikilərnıng həmmisidin sanga salam. Etıqadta bizni səyidoqalarəqa salam eyt. Mehır-xəpkət həmmınglarəqa yar boləqay!

■ **3:13** Ros. 18:24; 1Kor. 1:12.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5